

Teza: kara dyscyplinarna za niewypełnienie obowiązku doskonalenia zawodowego.

Obwiniony zaniedbał obowiązek szkoleniowy w odniesieniu wyłącznie do części cyklu szkoleniowego obejmującego 13 miesięcy. W przypadku istotnych perturbacji życiowych ten skrócony okres mógł utrudniać obwinionemu realizację obowiązku i stanowić dodatkową okoliczność łagodząca. Obwiniony nigdy wcześniej nie popełnił deliktu dyscyplinarnego, a jego skrucha pozwala przyjąć pozytywną prognozę dalszego postępowania. Wszystkie te okoliczności uzasadniają wymierzenie zamiast kary pieniężnej kary nagany.

Sygn. akt WO -239/19

ORZECZENIE

z dnia 26 lutego 2020 roku

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie następującym:

Przewodniczący: S WSD Krzysztof Górecki

Sędziowie: S WSD Iwona Zielezińska

S WSD Piotr Kubik /sprawozdawca/

Protokolant: Magdalena Senderska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego Anna Kończyk

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2020 roku na rozprawie

sprawy przeciwko radcy prawnemu A. S. obwinionemu o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu zasad etyki radcy prawnego, określonych w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 14 ust. 1 i 2 w zw. z art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

na skutek odwołania obwinionego radcy prawnego A. S. od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. z dnia 26 czerwca 2019 roku, sygn. akt OSD 56/19 w części rozstrzygnięcia o karze dyscyplinarnej na korzyść obwinionego

na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych i art. 437 § 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego

orzeka:

1.

zmienia zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że w miejsce kary pieniężnej w wysokości 3 000,00 zł wymierza karę nagany.

2.

w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymuje w mocy.

3.

kosztami postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w kwocie 1 200,00 zł obciąża obwinionego.

UZASADNIENIE

W dniu 05 czerwca 2019 roku Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. skierował do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. (dalej także: „OSD”) wniosek o ukaranie radcy prawnego A. S., zarzucając mu, że w III Cyklu Szkoleniowym, który rozpoczął się dnia 1 stycznia 2015 roku i zakończył w dniu 31 grudnia 2017 roku, nie uzyskał żadnych punktów za szkolenia zawodowe z 13 wymaganych, co naruszyło art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (dalej także „u.r.pr.” lub „ustawa”) w zw. z art. 14 ust.2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w brzmieniu ustalonym Uchwałą nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 roku w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (dalej także: „KERP”) przez naruszenie obowiązku zawodowego polegającego na braniu udziału w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu.

OSD po rozpoznaniu sprawy na rozprawie w dniu 26 czerwca 2019 roku uznał radcę prawnego A. S. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu polegającego na tym, że w okresie od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku we W. nie brał udziału w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu, skutkiem czego nie uzyskał żadnych punktów za szkolenia zawodowe z 13 wymaganych, co stanowi naruszenie art. 64 ust. 1 u.r.pr. w zw. z art. 14 ust. 2 KERP w zw. z art. 60 pkt 8 lit. h u.r.pr. w zw. z § 7 ust. 1 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku (tekst jednolity uchwała nr 124/X/2017 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 października 2017 roku, dalej Regulamin), co stanowiło naruszenie obowiązku zawodowego i za to przewinienie na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 3 u.r.pr. w zw. z art. 65 ust. 2ba u.r.pr. wymierzył obwinionemu karę pieniężną w wysokości trzech tysięcy złotych. Nadto na podstawie art. 70⁶ ust. 2 zd. 1 u.r.pr. obciążając obwinionego zryczałtowanymi kosztami postępowania w kwocie 1 650,00 zł na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. (dalej także: „OIRP we W.”).

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. powyższe orzeczenie wydał na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

Pismem z dnia 2 marca 2018 roku Dziekan Rady OIRP we W. poinformował obwinionego, że nie wypełnił on obowiązku szkoleniowego w cyklu szkoleniowym trwającego w okresie od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2017 roku W piśmie tym, poinformowano również obwinionego o tym, iż z prowadzonej przez Radę OIRP we W. ewidencji wynika, że nie uzyskał on żadnego z punktów szkoleniowych z 13 wymaganych. W piśmie Wicedziekana Rady OIRP we W. z dnia 11 października 2018 roku skierowanym do Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP we W., wskazano szczegółowe dane o zorganizowanych przez samorząd radcowski szkoleniach w latach 2015 – 2017 roku.

W trakcie przesłuchania obwiniony przyznał się do stawianych zarzutów, wyjaśniając, że radcostwo nie stanowi jego głównego zajęcia, niemniej ma zamiar wypełniać obowiązek szkoleniowy w przyszłości, ponieważ ma zamiar pełnić wciąż funkcję radcy prawnego.

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie dowodów w aktach sprawy: pisma Dziekana Rady OIRP we W. z dnia 3 kwietnia 2018 roku – k. 1, zestawienie szkoleń z udziałem obwinionego – k.3, pisma Wicedziekana OIRP we W. z dnia 11 października 2018 roku – k.4, oraz na podstawie przesłuchania obwinionego na rozprawie w dniu 26 czerwca 2019 roku - protokół k. 24-25.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. na podstawie powyższych ustaleń faktycznych, zważył:

Obowiązek doskonalenia zawodowego radców prawnych jako obowiązek o charakterze zawodowym wynika z przepisów rangi ustawowej. Podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego są przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych, a przede wszystkim art. 64 tej ustawy, w którym określono, jakie zachowania radców prawnych i aplikantów radcowskich uznawane są za delikty dyscyplinarne. Stosownie do art. 64 ust. 2 u.r.pr. radca prawny odpowiadać może dyscyplinarnie za czyny sprzeczne m.in. z zasadami etyki radcy prawnego. Z kolei zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 KERP radca prawny ma obowiązek dbać o rozwój zawodowy poprzez

kształcenie ustawiczne i jest obowiązany brać udział w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu. Ustawodawca, udzielając w art. 60 pkt 8 lit. h u.r.pr. Krajowej Radzie Radców Prawnych kompetencji do bliższego określenia treści obowiązku doskonalenia zawodowego, nakazuje jednocześnie adresatom tej normy realizację tego obowiązku poprzez postępowanie w sposób nakazany w treści stosownej uchwały ww. organu samorządu. Na podstawie ww. art. 60 pkt 8 lit. h u.r.pr. Krajowa Rada Radców Prawnych uchwałą Nr IX/2015 z dnia 11 grudnia 2015 roku uchwaliła „Regulamin zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku” (dalej także: „Regulamin”). Według § 7 ust. 1 Regulaminu obowiązek doskonalenia zawodowego uważa się za wypełniony, jeżeli w każdym cyklu szkoleniowym radca prawny uzyska minimalną liczbę 40 punktów szkoleniowych. W myśl postanowień § 7 ust. 2 Regulaminu, radcowie prawni wpisani na listę radców prawnych w trakcie cyklu szkoleniowego, są zobowiązani do uzyskania punktów szkoleniowych w liczbie proporcjonalnej do okresu pozostałego do końca tego cyklu, liczonego w pełnych miesiącach kalendarzowych począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek doskonalenia zawodowego. W przypadku obwinionego liczba wymaganych punktów szkoleniowych ustalonych zgodnie z przytoczoną regułą za okres od dnia 22 listopada 2016 roku (wpisu na listę radców prawnych) do dnia 31 grudnia 2017 roku (końca okresu szkoleniowego) wynosiła 13. § 11 Regulaminu wskazuje, że nieuzyskanie przez radcę prawnego minimalnej liczby punktów szkoleniowych jest równoznaczne z niewypełnieniem obowiązku doskonalenia zawodowego. Na mocy art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych, do odpowiedzialności dyscyplinarnej radców stosuje się odpowiednio przepisy przepisów Rozdziału I Kodeksu karnego, w szczególności z art. 1 § 3 Kodeksu karnego, którego odpowiednie stosowanie oznacza, że nie popełnia przewinienia dyscyplinarnego sprawca czynu, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Zdaniem OSD z faktu, iż obwiniony przyznał się do zarzucanego mu czynu, w sposób jednoznaczny wynika, że radca prawny A. S. nie wypełnił ciężącego na nim obowiązku doskonalenia zawodowego, a tym samym dopuścił się w sposób zawiniony naruszenia obowiązków zawodowych czym naraził się na odpowiedzialność dyscyplinarną.

Mając na uwadze powyższe, OSD, uznając radcę prawnego za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 3 u.r.pr. w zw. z art. 65 ust. 2ba u.r.pr., wymierzył obwinionemu karę pieniężną w wysokości trzech tysięcy zł. OSD wyjaśnił, że zgodnie z treścią art. 65 ust. 2ba u.r.pr. karę pieniężną wymierza się w granicach od półtorakrotności do dwunastokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. W 2017 roku minimalne wynagrodzenie wynosiło dwa tysiące złotych, a więc Okręgowy Sąd Dyscyplinarny zastosował dolną granicę kary pieniężnej, tj. półtorakrotność minimalnego wynagrodzenia.

Na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych oraz na podstawie uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 roku w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego, kosztami postępowania w kwocie 1 650,00 zł obciążono obwinionego na rzecz OIRP we W..

Od orzeczenia OSD z dnia 26 czerwca 2019 roku w sprawie OSD 56/19 w dniu 19 sierpnia 2019 roku odwołanie wniósł obwiniony, zaskarżając je w części rozstrzygnięcia o karze. Obwiniony zarzucił orzeczeniu naruszenie przepisu art. 65 ust. 1 u.r.pr. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i wymierzenie mu przez OSD kary zbyt surowej w stosunku do popełnionego czynu, podczas gdy katalog kar dyscyplinarnych zawiera kary łagodniejsze tj. upomnienie, które w przypadku niekaranego uprzedniego nigdy obwinionego winno mieć w tym przypadku zastosowanie. Obwiniony wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez wymierzenie mu kary upomnienia ewentualnie kary nagany oraz - z uwagi na trudną sytuację finansową - o nieobciążanie go kosztami postępowania, których nie jest w stanie uiścić bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

W uzasadnieniu odwołania obwiniony wskazał, że wstąpił w grono radców prawnych w dniu 22 listopada 2016 roku i od tamtej pory wypełniał obowiązek opłacania comiesięcznej składki. Wyjaśnił, że nie brał udziału w szkoleniach z powodów osobistych, tj. ze względu na zmianę miejsca zamieszkania, narodziny dziecka, długotrwałe poszukiwanie zatrudnienia. Obwiniony powołał się na brak uprzedniej karalności dyscyplinarnej. Nadto podniósł, iż funkcja prewencyjni zewnętrznej, którą powinno spełniać postępowanie, nie powinna mieć decydującego znaczenia dla

wysokości orzeczonej wobec niego kary. Obwiniony ocenił wymierzona karę jako drastyczną, „z wysokiej półki”. Jednocześnie obwiniony przyznał, że ma świadomość spoczywającego na nim obowiązku szkoleniowego oraz wskazał, że samo postępowanie przed sądem dyscyplinarnym był dla niego karą, z którego wyciągnie konsekwencje w postaci niedopuszczenia do takiej sytuacji w przyszłości.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie zważył, co następuje.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców prawnych w Warszawie (dalej także: „WSD”) przyjął za własne ustalenia OSD co do stanu faktycznego. Nadmienić należy, iż nie były one kwestionowane przez żadną ze stron postępowania i nie stanowiły przedmiotu zarzutów odwołania. Obwiniony przyznał się do popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego, nie podważał ustaleń faktycznych i nie wskazał żadnych szczególnych okoliczności, które doprowadziły do takiej sytuacji.

Nie przekraczając granic zaskarżenia, WSD dokonał modyfikacji opisu czynu na korzyść oskarżonego w ten sposób, że zawęził okres czynu do czasu, kiedy obwiniony faktycznie podlegał obowiązkowi doszkalania czyli od chwili wpisu na listę radców prawnych, tj. od dnia 22 listopada 2016 roku, do końca cyklu szkoleniowego, tj. do dnia 31 grudnia 2017 roku. Konieczność taka wynikała zarówno z wniosku o ukaranie przeciwko obwinionemu, jak i ustaleń OSD, co nie zostało jednak wystarczająco zaakcentowane w opisie czynu w zaskarżonym orzeczeniu OSD.

Podniesiony w odwołaniu obwinionego zarzut niewspółmierności kary WSD zobligowany był rozpoznać przede wszystkim kontekście uwzględnienia i prawidłowego zastosowania przez OSD dyrektyw wymiaru kary, z odpowiednim zastosowaniem art 53 §

Kodeksu karnego. Sąd dyscyplinarny, określając rodzaj i wymiar kary winien kierować się wytycznymi zawartymi w tym przepisie, bacząc, by dolegliwość kary nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do obwinionego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Katalog dopuszczalnych kar dyscyplinarnych zawiera art. 65 ust. 1 u.r.pr. Przez „rażącą” niewspółmierność wybranej z tego katalogu przez OSD kary powinno się rozumieć oczywistą, istotną różnicę pomiędzy efektem planowanym poprzez jej wymierzenie, a efektem osiągniętym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2019 roku, sygn. akt

I

DSI 16/18).

II

OSD orzeczoną karę uzasadnił w sposób lakoniczny, nie odnosząc się do wyjaśnień złożonych przez obwinionego ani do ww. dyrektyw wymiaru kary, co znacząco utrudnia WSD ocenę motywów, jakimi kierował się OSD przy wyborze zarówno rodzaju, jak i określeniu jej wymiaru. Zauważyć jednak równocześnie należy, że sam obwiniony wtoku całego postępowania w żaden sposób chociażby nie uprawdopodobnił zaistnienia okoliczności, które mogłyby wpływać na łagodniejszą ocenę stopnia jego zawinienia. Obwiniony nie przedstawił żadnych dowodów, które pozwalałyby potwierdzić, iż wykonywania zawodu radcy prawnego nie stanowi jego podstawowego zajęcia ani też potwierdzających zajście istotnych zmian w jego życiu osobistym czy też problemów ze znalezieniem pracy dotyczących okresu czynu.

Podkreślenia wymaga, że okres rozliczeniowy dla kolejnych cykli szkoleniowych obejmujący 3 lata kalendarzowe jest na tyle długi, że umożliwia, uwzględniając obowiązki zawodowe, rodzinne, a także nieprzewidziane sytuacje osobiste, realizację obowiązku

doszkalania. Dodatkowo, w związku z tym, że samorząd radcowski organizuje liczne bezpłatne szkolenia, braku realizacji obowiązku doszkalania zawodowego nie można usprawiedliwiać skutecznie trudną sytuacją materialną. Niemniej, WSD zauważył, iż obwiniony zaniedbał obowiązek szkoleniowy w odniesieniu wyłącznie do części cyklu szkoleniowego obejmującego 13 miesięcy. W przypadku istotnych perturbacji życiowych ten skrócony okres

rzeczywiście mógłby obwinionemu utrudniać realizację obowiązku i stanowić dodatkową okoliczność łagodząca dla sprawy. Czynem swoim obwiniony nie wyrządził szkody innym osobom, w tym w szczególności swoim Klientom. Nadto, obwiniony nigdy wcześniej nie popełnił czynu o charakterze deliktu dyscyplinarnego, a skrucha obwinionego pozwala WSD przyjąć wobec obwinionego pozytywną prognozę dalszego postępowania. W ocenie WSD nie może wpływać na wysokość kary wymierzonej przez OSD kwestia finansowania funkcjonowania samorządu i organizacji szkoleń, aczkolwiek z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie wynika, aby okoliczność ta przeważała przy doborze rodzaju kary. WSD nadmienia, że celem orzekanej kary w pierwszej kolejności jest prewencja indywidualna, a dopiero później ogólna.

Powyzsze okoliczności pozwalają przyjąć, iż skutek wychowawczy wobec obwinionego można osiągnąć, stosując karę nagany określoną w art. 65 ust. 1 pkt 2 u.r.pr., a także wskazują, że wymierzona przez OSD kara pieniężna w zaistniałych okolicznościach była rażąco nieadekwatna w stosunku do ciężaru przewinienia przypisanego obwinionemu.

Jednocześnie WSD, zgodnie z dyspozycją art. 70⁶ ust. 2 zd. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (t. j. Dz. U. z 2018 roku, poz. 2115 ze zm.) obciążając

obwinionego zryczałtowanymi kosztami postępowania w kwocie 1200 zł wynikającej z § 1 ust.

1 pkt 2 uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 roku w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego. Wyjaśnić należy, że takie rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów jest uzasadnione, nawet pomimo tego że środek odwoławczy wniesiony przez obwinionego został uwzględniony, ponieważ nie zachodzi żaden wyjątek przewidziany w art. 636-637 K.p.c., który na mocy art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych uprawniałby, aby rozstrzygnąć o kosztach w winny sposób. Wskazać należy, iż obciążenie obwinionego kosztami postępowania stanowić będzie dla niego dodatkową dolegliwość o charakterze dyscyplinującym.